

## Thành Cha

12:39', 6/12/ 2004 (GMT+7)

Ở vùng đất thuộc thôn An Thành, xã Nhơn Lộc, huyện An Nhơn, bên bờ phải sông Côn có dấu tích một khu thành cổ mang nhiều dấu ấn lịch sử mà người dân địa phương quen gọi là thành Cha.

Thành hình chữ nhật, diện tích khoảng 30 ha. Tường phía nam và phía bắc có độ dài hơn 1.000 mét, tường phía đông và tây dài gần 700 mét. Chất liệu xây thành chủ yếu là bằng đất. Chân thành rộng, có chỗ đến 24 mét, cao 1 mét, chủ yếu xây bằng gạch nung và đá ong, giữa nền đất rất chắc chắn.

Theo sách *Đại Nam nhất thống chí* thì thành Cha có từ thời Chiêm Thành, sau bỏ hoang phế do chiến tranh. Đến thời quân Tây Sơn khởi nghĩa, Nguyễn Huệ cho quân sĩ sửa sang, tu bổ lại thành để sử dụng. Trong thành có các khu doanh trại, khu luyện tập và rèn luyện võ thuật. Góc tây bắc thành có một khu thành nhỏ có lẽ dùng làm sở chỉ huy của nghĩa quân, vì có cột cờ làm hiệu lệnh.

Ở góc đông bắc thành Cha là bãi đất bằng cao ráo dùng làm trường dạy võ nghệ và giảng dạy binh thư, binh pháp cho nghĩa quân.

Bên ngoài thành Cha, một khu đất cao mang tên hòn Gò chứa nhiều mảnh bát đĩa màu men vàng hoặc xanh nhạt, nhiều mảnh gạch, chum vại sành màu nâu sẫm. Có khả năng đây là nơi sản xuất các mặt hàng gốm từ lâu đời của người Chăm.

Phía bắc và đông thành Cha có các bàu nước sâu là bàu Tròn, bàu Đá, bàu Thị. Sông Côn bên cạnh thành Cha có chỗ rộng đến 100 mét. Như vậy, thành Cha là một căn cứ quân sự khéo kết hợp giữa thủy và bộ để bố phòng của nghĩa quân Tây Sơn.

Các nhà sử học cho rằng rất có thể tướng chỉ huy quân Tây Sơn trấn giữ thành Cha là ông Nguyễn Đăng Lâm, một vị tướng quê ở thôn Chánh Lạc, xã Cát Tường, huyện Phù Cát, mà gia phả họ Nguyễn ở đây còn ghi lại.

Ngày nay, thành Cha đã bị hoang phế, hư hại nhiều. Dấu sao, đây vẫn là một di tích lịch sử đáng trân trọng, gìn giữ cho mai sau.

. Nguyễn Văn Chương